

Sfeerverslag Ronde Tafelbijeenkomst Decentralisatie Uitkering Binnenhavens Maandag 16 april 2012

Op 16 april organiseerde Buck Consultants International (BCI) in samenwerking met de Nederlandse Vereniging van Binnenhavens (NVB) de ronde tafelbijeenkomst over de Decentralisatie Uitkering Binnenhavens (DUB). Circa 20 deelnemers uit verschillende havengemeenten en regio's hebben aan de bijeenkomst deelgenomen. Onder voorzitterschap van Peter Colon, managing partner bij BCI zijn de deelnemers geïnspireerd door de toelichtingen van Lijdia Pater-de Groot, Herman Taal en Irene van Dongen.



Lijdia Pater-de Groot heeft namens de NVB toegelicht voor welke uitdagingen deze vereniging staat. Er gebeurt op dit moment heel veel in de Nederlandse binnenhavens. Zo wordt er in veel havengebieden geïnvesteerd. Dit met als doel de groei van het goederenvervoer –met name containertransport via binnenvaart tussen de binnenhavens en de Rotterdamse Haven- via onze vaarwegen en havens te faciliteren. Het NVB spant zich in voor haar leden door ambtelijk een gesprekspartner te zijn binnen de rijksoverheid en de EU. Ook werkt het NVB actief aan netwerkvorming, regionaal tussen binnenhavens, maar ook nationaal tussen binnenhavens en

mainports. Dit leidt tot politiek bestuurlijke besluitvorming over bijvoorbeeld budgetten vanuit TEN-T netwerken en het ministerie van I&M (waaronder de DUB-regeling) die bestemd kunnen worden voor ontwikkeling en professioneel beheer van de Nederlandse Binnenhavens. Naast deze inhoudelijke focus wenst het NVB ook haar ledenaantal van binnenhavengemeenten te laten groeien. Dit met als doel de slagkracht van de vereniging nog verder te vergroten.

Herman Taal van het Ministerie van I&M licht de achtergrond en het doel van de DUB-regeling toe. Naar aanleiding van de Landelijke Markt- en Capaciteitsanalyse Binnenhavens (2010) zijn de missing links in het binnenhavennetwerk geïdentificeerd. Deze inventarisatie vormt samen met andere visies (w.o. SVIR, Topsectorenbeleid, Havenvisie Rotterdam 2030) de basis voor het benoemen van een internationaal en nationaal kernnetwerk. Dit kernnet heeft de basis gevormd voor de totstandkoming van de DUB-regeling (ookwel bekend als Quick Wins derde tranche). In tegenstelling tot de Quick Win regeling eerste en tweede tranche richt de Decentralisatie uitkering zich op de versterking van knooppunten in het kernnetwerk in relatie tot mainports en greenports, extra containerbinnenvaartvervoer en gemeentelijke gebiedsontwikkeling. Omdat de DUB-regeling een uitkering is die verloopt via het gemeentefonds is sturing op zekerheden door het ministerie voorafgaand aan de besluitvorming belangrijk. Om een goede beoordeling en besluitvorming van alle aanvragen mogelijk te maken wordt door I&M een onafhankelijke beoordelingscommissie samengesteld.



Irene van Dongen van BCI gaat in op de noodzaak tot het opzetten van professioneel een duurzaam havenbeheer. In de DUB-regeling is het organiseren hiervan als een knock-out criterium opgenomen. Dit betekent dus dat elke aanvrager in beeld moet brengen hoe het technisch, nautisch en financieel beheer van de binnenhaven nu en in de toekomst geregeld is. Mevrouw van Dongen constateert dat de rol van gemeenten in dit proces verandert. Steeds vaker zetten gemeenten in op functieverandering, bedrijfsverplaatsing en grondruil in bestaande havengebieden alvorens nieuwe bedrijfsgrond (al dan niet in eigendom van de overheid) tot nieuwe havengebieden wordt ontwikkeld. Het zorgvuldig opzetten van een exploitatiemodel en het vertalen van dit exploitatiemodel in een meerjaren onderhoudsprogramma zijn belangrijke instrumenten bij professioneel een duurzaam beheer. Voor het maken en inzetten van deze instrumenten is samenwerking en intensief overleg tussen betrokken overheids- en marktpartijen noodzakelijk. BCI ondersteunt bedrijven en overheden bij het duurzaam opzetten van deze haveninvesteringsprojecten in gemeenten zodat de binnenhavens ook over tientallen jaren er nog piekfijn uitzien en financieel rendabel op de gemeentebegroting staan.



In de discussie- en vragenronde -onder leiding van Peter Colon- komen de volgende bespreekpunten aan de orde:

In de DUB-toelichting wordt aangegeven dat de maximale uitkering 50% van de onrendabele top bedraagt. Deze onrendabele top (investeringen minus opbrengsten voor de gemeente) wordt gedegen en voor de beoordelaars helder en navolgbaar onderbouwd. Het aanvragen van de rijksbijdrage is vormvrij. In tegenstelling tot de Quick Wins eerste en tweede tranche hoeft dus geen concreet bedrag te worden aangevraagd maar wordt door het ministerie (gesteund door advies van de beoordelingscommissie) bepaald op welke bijdrage de aanvrager kan rekenen. De commissie maakt bij de beoordeling van de aanvragen geen gebruik van een standaard (M)KBA systematiek. Gemeenten moeten stevig onderbouwen waarom zij een bepaald bedrag nodig hebben. Het ministerie wenst de DUB-gelden (het restbudget van de Quick Wins, 14-20 miljoen euro) te verdelen over 4-5 goede projecten.



De aandacht bij de DUB-regeling gaat uit naar het aantrekken van nieuwe (container)stromen. Een letter of intent van marktpartijen ter onderbouwing van de businesscase strekt tot de aanbeveling. Het maakt de businesscase geloofwaardig en draagt bij aan een positieve besluitvorming. Gemeenten bemerken bij marktpartijen een vorm van terughoudendheid om de intentie op papier vast te leggen. Om dit voor elkaar te krijgen is veel inzet en tijd door gemeenten nodig.

Gemeenten voorzien bezwaren bij het verkrijgen van een raadsbesluit op de begroting van het investeringsproject. De gemeenteraad beslist namelijk over een begroting waarbij de hoogte van de co-financiering vanuit het rijk nog niet exact bekend is. Het ministerie hecht echter veel waarde aan het verkrijgen van voldoende zekerheid alvorens besluitvorming in september 2012 plaatsvindt over de uitkering van de DUB-gelden aan gemeente(n). Dit met als doel dat de gelden ook daadwerkelijk na uitkering zinvol in de binnenhavens besteed worden. Indien de mandatering van de besluitvorming op de begroting van het investeringsproject bij het college ligt (NB. per gemeente verschillend) dan kan de voorliggende procedure eenvoudiger zijn. Het ministerie neemt in overweging of de besluitvormingsprocedure door de gemeente anders georganiseerd kan worden, zonder dat dit ten koste gaat van de zekerheden die gewenst zijn. De resultaten van deze herziening worden binnen twee weken teruggekoppeld aan de gemeenten.

Het voorkomen van ongeoorloofde staatssteun is een verantwoordelijkheid die gemeenten zelf goed moeten onderzoeken. Het ministerie adviseert hierbij in te zoomen op de eventuele staatssteun in relatie tot het investeringsproject waarvoor de rijksbijdrage wordt aangevraagd. Indien gemeenten twijfelen aan of zij voldoen aan het naleven van de staatssteunregels, dan kan de casus door gemeenten ook voorgelegd worden aan Europa Decentraal.

Gemeenten zijn zich bewust van het knock-out criterium dat vraagt inzichtelijk te maken op welke wijze aandacht wordt geschonken aan duurzaam en professioneel beheer van het havengebied. Enkele gemeenten hebben hier via een exploitatiemodel en beheerplan al deels invulling aan gegeven. Andere gemeenten moeten hier nog aan beginnen.

De toelichting van mevrouw Van Dongen wordt in dit kader dan ook als behulpzaam en verhelderend beoordeeld.

Ter afsluiting van de discussie vat Peter Colon de bespreekpunten kernachtig samen. Gesproken is over 1) de toekenning en mogelijke verdeling van middelen over de verschillende investeringsprojecten 2) het commitment van marktpartijen bij de aanvraag, 3) de financiële besluitvorming door de gemeenteraad, 4) het voorkomen van ongeoorloofde staatssteun en 5) het invulling geven aan professioneel en duurzaam havenbeheer.



Tot slot dankt de voorzitter de inleiders en deelnemers voor de waardevolle inbreng aan de bijeenkomst en wenst de gemeenten veel succes bij de uitwerking van de aanvragen. De deelnemers ontvangen alle presentaties en een vraag-antwoord document dat door het ministerie van I&M over de DUB-regeling is samengesteld. Deze documentatie wordt eveneens op de website van de NVB gepubliceerd. Er is de komende periode nog veel werk te verzetten!